Vides aizsardzības un
reģionālās attīstības
ministrija

Kūdras izmantošanas stratēģija

Alda Ozola
Valsts sekretāra vietniece vides aizsardzības jautājumos

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Kūdras izmantošanas stratēģijas mērķi

Vispusīgi izvērtēt purvu izmantošanu, ņemot vērā visas saistītās nozares

Nodrošināt racionālu un videi draudzīgu purvu un kūdras izmantošanu

Nodrošināt kūdras nozari ar aktuālu informāciju par pieejamiem kūdras resursiem

Veicināt kūdras ražošanas nozares attīstību

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Vispārīga informācija par purviem

- **3,6 %** no reģistrētās kopplatības (VZD dati)
- **4,9 %** valsts teritorijas (Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma)
- **10,5 %** no Latvijas teritorijas

Iemesli – dažādi purva noteikšanas veidi:
VZD – zemes izmantošanas veids
biologam – atklāts augstais purvs
ģeologam – derīgo izrakteņu atradne

116 spēkā esošas zemes dzīļu izmantošanas **licences** kūdras ieguvei

2015.gadā ieguve notikusi 86 atradnēs

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Purvu nozīme

<u>Kūdras atradne</u>

- izmantošana dārzkopībā
- eksporta prece **(~95% no Latvijā iegūtās kūdras tiek eksportēts**)
- produkti ar augstu pievienoto vērtību (piem., humīdi)
- iespējams izmantot kā kurināmo

Ūdens uzkrājēji dabā – **aizsardzība pret plūdiem**

Aizsargājams **biotops**, aizsargājamu sugu **mājvieta**

CO_2 **piesaistītājs** un emisiju **avots**

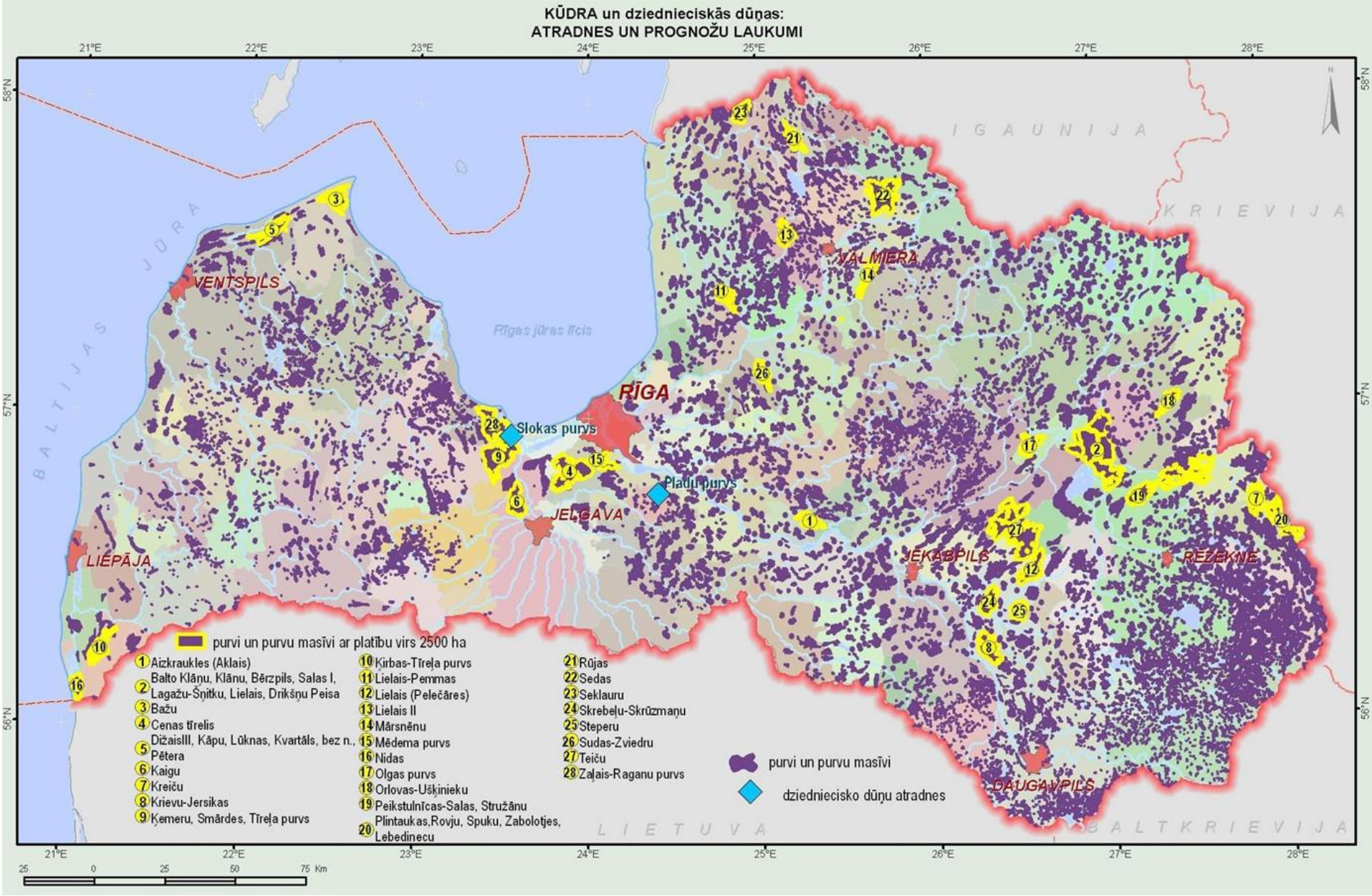
KŪDRA un dziedniecisko dūņas:
ATRADNES UN PROGNOŽU LAUKUMI
21°E
22°E
23°E
24°E
25°E
26°E
27°E
28°E
58°N
57°N
56°N
BALTIJAS JŪRA
Rīgas jūras līcis
IGAUNIJA
KRIEVIJA
LIETUVA
BALTKRIEVIJA
VENTSPILS
VALMIERA
RĪGA
Slokas purvs
Pladu purvs
JELGAVA
LIEPĀJA
JĒKABPILS
REZEKNE
DAUGAVPILS
purvi un purvu masīvi ar platību virs 2500 ha
1 Aizkraukles (Aklais)
2 Balto Klāņu, Klānu, Bērzpils, Salas I, Lagažu-Šņitku, Lielais, Drikšņu Peisa
3 Bažu
4 Cenas tīrelis
5 DižaisIII, Kāpu, Lūknas, Kvartāls, bez n., Pētera
6 Kaigu
7 Kreiču
8 Krievu-Jersikas
9 Ķemeru, Smārdes, Tīreļa purvs
10 Ķirbas-Tīreļa purvs
11 Lielais-Pemmas
12 Lielais (Pelečāres)
13 Lielais II
14 Mārsnēnu
15 Mēdema purvs
16 Nidas
17 Olgas purvs
18 Orlovas-Uškinieku
19 Peikstulnīcas-Salas, Stružānu
20 Plintaukas,Rovju, Spuku, Zabolotjes, Lebedinecu
21 Rūjas
22 Sedas
23 Seklauru
24 Skrebeļu-Skrūzmaņu
25 Steperu
26 Sudas-Zviedru
27 Teiču
28 Zaļais-Raganu purvs
purvi un purvu masīvi
dziedniecisko dūņu atradnes
25 0 25 50 75 Km

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Latvijas kūdras resursu % sadalījums pa plānošanas reģioniem

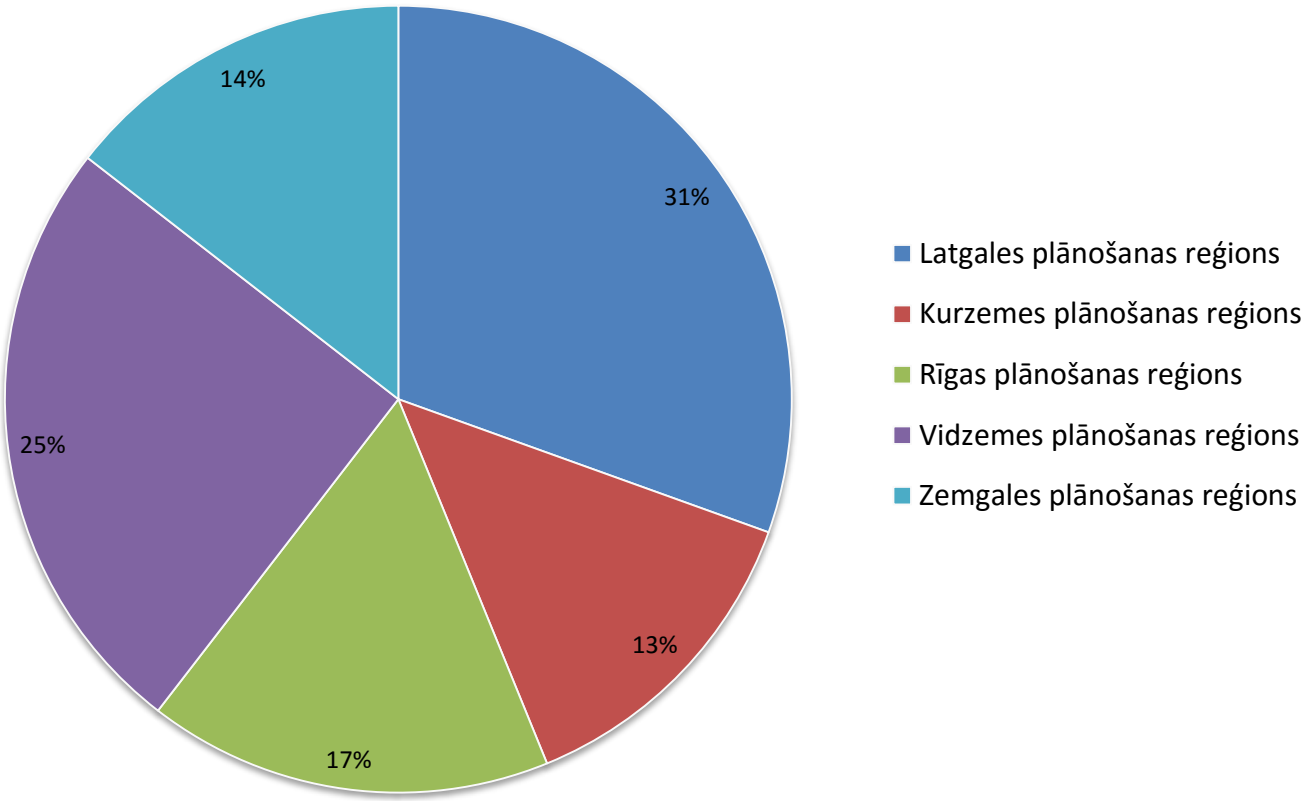

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Kūdras atradnes un rūpnieciski izmantojamās atradnes

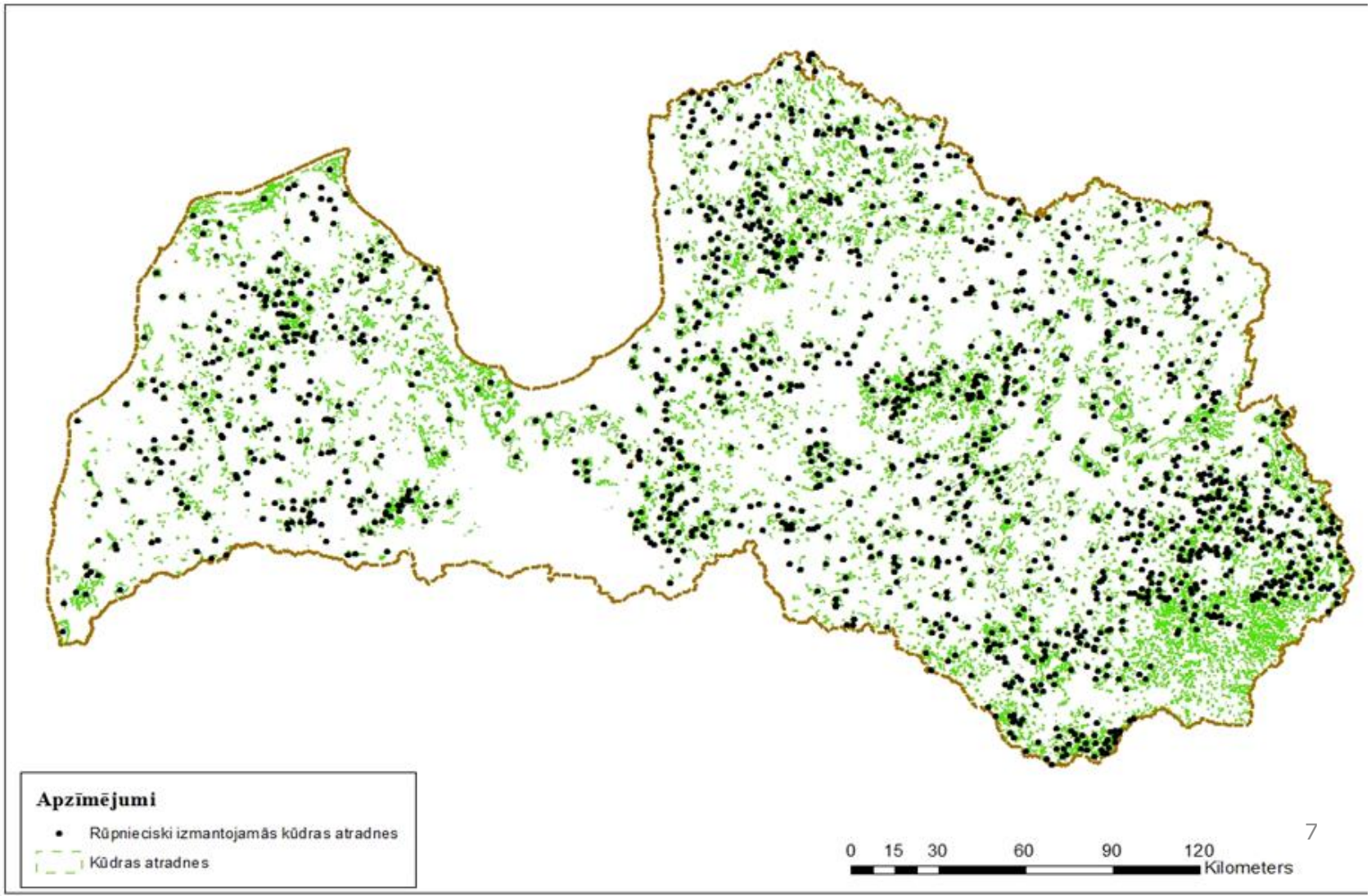

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Kūdras atradnes un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

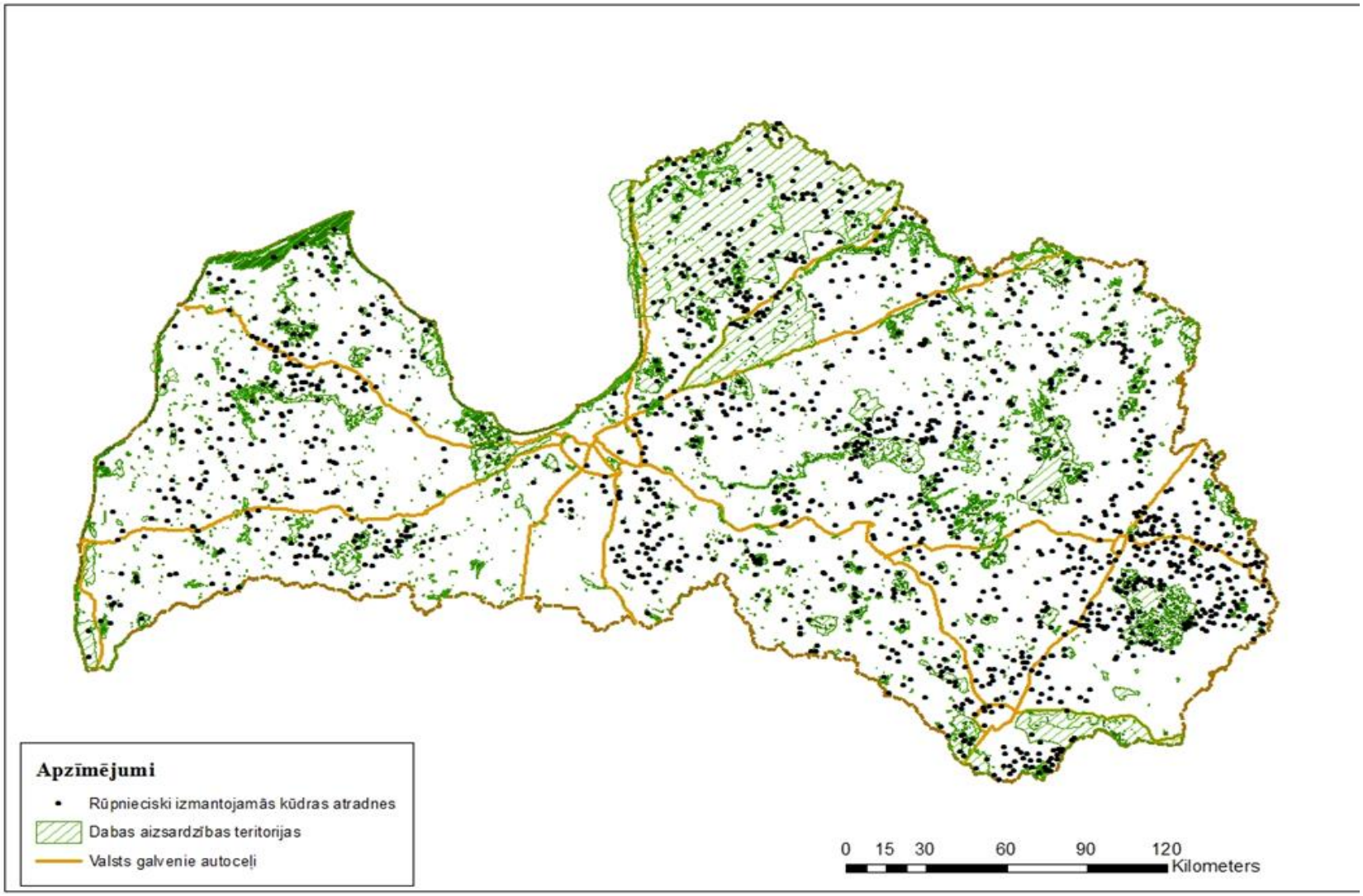

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Kūdras atradnes un zemes dzīļu izmantošanas licenču laukumi

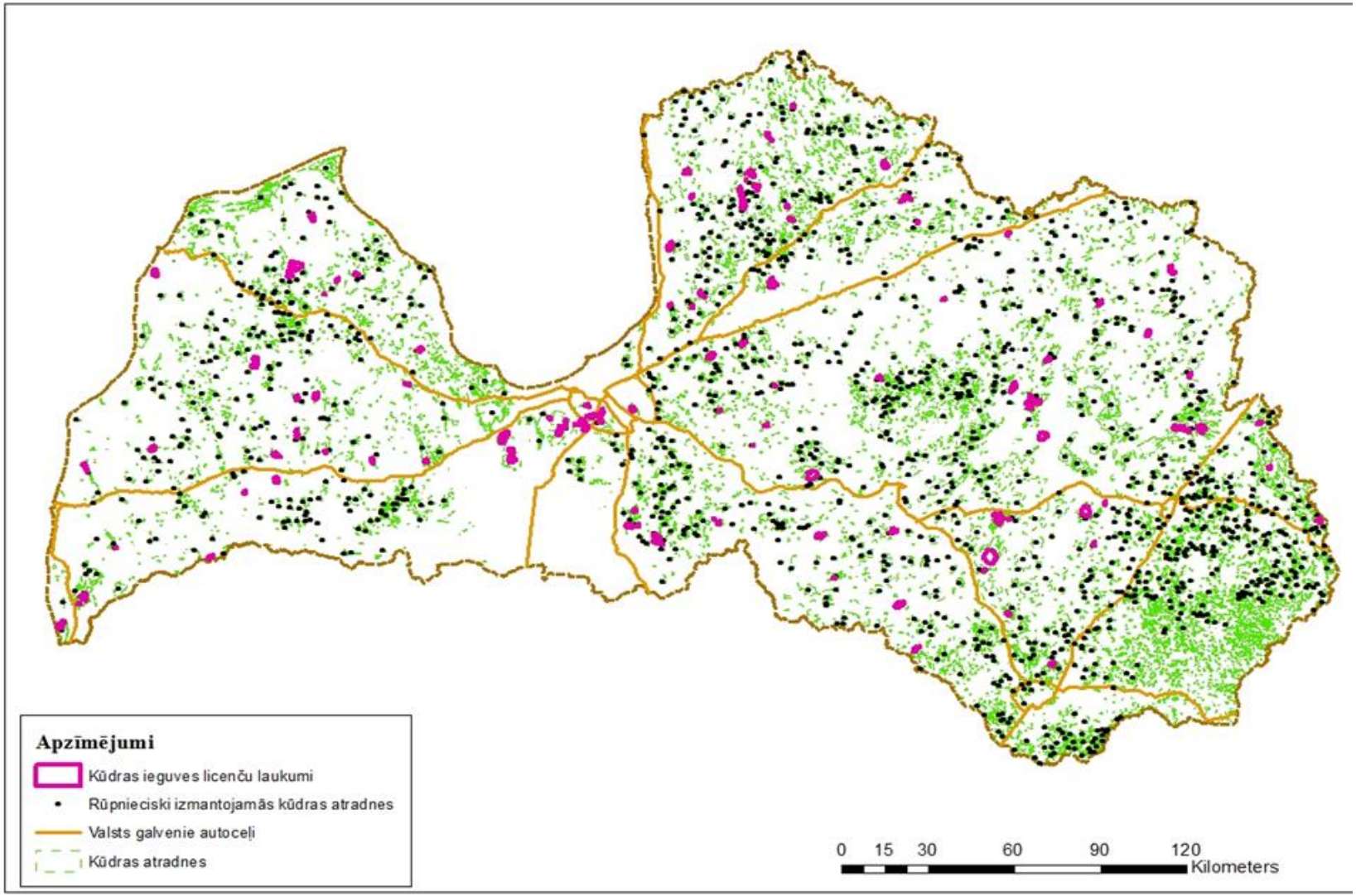

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Stratēģijas tvērums (1)

- Normatīvais ietvars, saistība ar citiem politikas plānošanas dokumentiem
- Kūdras resursu raksturojums (ieguve; «pamestās» teritorijas; ieguvei potenciāli pieejamās teritorijas)
- Resursu reģionālais sadalījums un ieguve
- Kūdras ieguves ietekme uz nodarbinātību
- Kūdras un kūdras produktu ārējā tirdzniecība
- Kūdras ieguves un pārstrādes rūpniecības mijiedarbība ar citām nozarēm
- Nozares ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Stratēģijas tvērums (2)

- Kūdras resursu ilgtspējīga izmantošana
- Rekultivācija
- Kūdras ieguve un klimata pārmaiņas
- Purvu izmantošana un dabas aizsardzība
- Kūdras resursu apsaimniekošana, vides un bioloģiskā daudzveidības saglabāšana
- Kūdras nozare un izglītība
- Kūdras nozare un zinātne

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Identificētās problēmas (1)

- ✓ Nav noteikts, kāda daļa no purviem **aizsargājama, kāda izmantojama** kūdras ieguvei
- ✓ Nav noteiktas gada laikā **nepieciešamās vai pieļaujamās ieguves platības** un ieguves apjomi
- ✓ Nav noteikta tāda zemes **nomas maksas aprēķināšanas metodika**, kas nodrošinātu saprātīgu izsoles cenu, tajā iekļaujot gan visu veidu kūdras ieguvi, gan rekultivāciju.
- ✓ **Institucionālā sadrumstalotība** negatīvi ietekmē nozares attīstību
- ✓ **Datu atšķirības** dažādos informācijas avotos neļauj izdarīt korektus secinājumus
- ✓ **Kūdras atradņu ģeotelpiskie dati** lielākoties ir papīra formātā, nav digitalizēti, sistematizēti un elektroniski apstrādājami

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Identificētās problēmas (2)

- ✓ **Informācija** par kūdras atradnēm **neatrodas vienuviet**
- ✓ Nav **metodikas un darbības plāna «pamesto»** (kur agrāk notikusi ieguve) teritoriju pilnvērtīgai izvērtēšanai (ģeoloģiskajiem, saimnieciskie, bioloģiskie aspekti) to tālākai izmantošanai
- ✓ jāizstrādā un jāverificē **nacionālas metodes siltumnīcefekta gāzu** (SEG) emisiju rēķināšanai
- ✓ Neviennozīmīgs **terminu** lietojums
- ✓ Netiek **sagatavoti speciālisti kūdras nozarē**, saistītajās nozarēs - meliorācijā un purvu hidroloģijā
- ✓ jārada un jāievieš jauni **inovatīvi produkti**,
- ✓ **Neracionāla** purvu izmantošana: tiek izmantots augšējais slānis, purva dziļākie slāņi paliek neizstrādāti, jo **nav pieprasījuma pēc kurināmās kūdras.**

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Turpmākie rīcību virzieni

(katrs virziens ietver vairākas rīcības)

- Pilnveidot purvu izmantošanas normatīvo ietvaru un paaugstināt institucionālo kapacitāti
- Veikt kūdras atradņu inventarizāciju
- Uzlabot ģeoloģiskās informācijas pieejamību
- Veicināt kūdrāju izmantošanas sociālekonomisko atdevi
- Nodrošināt nozares speciālistu sagatavošanu
- Veicināt purvu un kūdras resursu zinātnisku izpēti un jaunu inovatīvu produktu izstrādi un aprobēšanu
- Mazināt kūdras ieguves ietekmi uz klimata pārmaiņām
- Nodrošināt kūdras ieguves vietu rekultivāciju

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

Paldies par uzmanību!